

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
PAOLO MENGOTZI IŠVADA,
pateikta 2014 m. gegužės 21 d.¹

Byla C-575/12

**AS Air Baltic Corporation
prieš
Valsts robežsardze**

(Administrativā apgabaltiesa (Latvija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė — Sienų kontrolė, prieglobstis ir imigracija — Reglamentas (EB) Nr. 562/2006 — 5 straipsnio 1 dalis — Sienos kirtimas — Reikalavimas turėti galiojančią vizą galiojančiame kelionės dokumente — Reglamentas (EB) Nr. 810/2009 — Kelionės dokumento panaikinimo poveikis jame esančios vizos galiojimui“

1. Ar vizą privalančiam turėti trečiosios šalies piliečiui gali būti leista atvykti į Europos Sąjungos teritoriją, kai jis prie išorės sienos atvyksta turėdamas galiojančią vizą, įklijuotą negaliojančiame kelionės dokumente, ir kelionės dokumentą, kuris galioja, tačiau jame nėra vizos? Į tokį klausimą prašoma atsakyti šiame prašyme priimti prejudicinį sprendimą.

I – Teisinis pagrindas

A – Sąjungos teisė

1. Šengeno sienų kodeksas

2. 2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 562/2006, nustatančio taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Bendrijos kodeksą (Šengeno sienų kodeksas)², tikslas pagal šio reglamento 1 straipsnį yra nustatyti „**taisykl[es], reglamentuojanči[as] asmenų kontrolę jiems kertant Europos Sąjungos valstybių narių išorės sienas**“.

3. Šengeno sienų kodekso 5 straipsnio 1 dalyje išvardytos tokios trečiųjų šalių piliečių atvykimo sąlygos:

„Ne ilgiau kaip tris mėnesius per šešių mėnesių laikotarpį trunkančiam buvimui trečiųjų šalių piliečiams nustatomos tokios atvykimo sąlygos:

- a) jie turi galiojančią kelionės dokumentą ar dokumentus, leidžiančius jiems kirsti sieną;
- b) jie turi galiojančią vizą, jei to reikalaujama <...>

¹ — Originalo kalba: prancūzų.

² — OL L 105, p. 1.

<...>“

4. Šengeno sienų kodekso 5 straipsnio 4 dalies b punkte numatyta:

„Nukrypstant nuo 1 dalies

<...>

- b) trečiųjų šalių piliečiams, kurie atitinka 1 dalyje, išskyrus b punktą, nurodytas [atvykimo] sąlygas ir kurie atvyksta prie sienos, gali būti leidžiama atvykti į valstybių narių teritorijas, jeigu prie sienos jiems išduodama viza <...>

<...>

Jeigu neįmanoma vizos įklijuoti į dokumentą, ji išimties tvarka klijuojama ant atskiro į dokumentą įdedamo lapo. <...>“

5. Šengeno sienų kodekso 7 straipsnio 3 dalis suformuluota taip:

„Atvykstant ir išvykstant trečiųjų šalių piliečiai nuodugniai patikrinami.

- a) [N]uodugnius patikrinimus atvykstant sudaro atitikimo 5 straipsnio 1 dalyje nustatytoms atvykimą reglamentuojančioms sąlygoms patikrinimas, ir tam tikrais atvejais – dokumentų, leidžiančių gyventi ir verstis profesine veikla, patikrinimas. Tai apima išsamų šių aspektų nagrinėjimą:
- i) patikrinimą, ar trečiosios šalies pilietis turi galiojantį dokumentą, kuris yra tinkamas kirsti sieną, ir, kai taikoma, kartu su dokumentu yra reikalinga viza ar leidimas gyventi;
 - ii) kruopštų kelionės dokumento apžiūrėjimą ieškant klastojimo ar padirbimo požymių;
 - iii) atvykimo ir išvykimo spaudų atitinkamo trečiosios šalies piliečio kelionės dokumentuose apžiūrėjimą, siekiant patikrinti, lyginant atvykimo ir išvykimo datas, ar asmuo dar neviršijo maksimalios leidžiamo [leidžiamos] buvimo valstybių narių teritorijose trukmės;

<...>“

6. Šengeno sienų kodekso 10 straipsnio 1 dalies b punkte numatyta, kad „[t]rečiųjų šalių piliečių kelionės dokumentai sistemingai antspauduojami jiems atvykstant ir išvykstant. Visų pirma atvykimo ar išvykimo spaudu žymimi <...> dokumentai, leidžiantys trečiųjų šalių piliečiams, kuriems vizą valstybė narė išdavė pasienyje, kirsti sieną“.

7. Šengeno sienų kodekso 13 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „[t]rečiosios šalies piliečiui, kuris neatitinka visų 5 straipsnio 1 dalyje nustatytų atvykimo sąlygų <...>, neleidžiama atvykti į valstybių narių teritorijas“.

2. Vizų kodeksas

8. 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 810/2009, nustatančio Bendrijos vizų kodeksą (Vizų kodeksas)³, tikslas pagal šio reglamento 1 straipsnio 1 dalį yra nustatyti „procedūr[as] ir sąlyg[as], taikom[as] išduodant visas vyksti tranzitu per valstybių narių teritoriją arba numatomam buvimui joje, neviršijančiam trijų mėnesių per bet kurį šešių mėnesių laikotarpį“.

9. Vizų kodekso 12 straipsnis, kuriuo reglamentuojamas kelionės dokumentas, suformuluotas taip:

„Prašymą išduoti vizą pateikiantis asmuo pateikia galiojantį kelionės dokumentą, atitinkantį šiuos kriterijus:

- a) jo galiojimo terminas turi būti ne trumpesnis kaip trys mėnesiai po [šio asmens] numatomo išvykimo iš valstybių narių teritorijos dienos arba, keleto apsilankymų atveju, po numatomo paskutinio išvykimo iš valstybių narių teritorijos dienos. <...>
- b) jame turi būti mažiausiai du tušti puslapiai;
- c) jis turi būti išduotas per pastaruosius dešimt metų.“

10. Vizų kodekso 21 straipsnio 3 dalyje patikslinama, kad „[t]ikrindamas, ar prašymą išduoti vizą pateikęs asmuo atitinka atvykimo sąlygas, konsulas patikrina[,] <...> ar pateiktas kelionės dokumentas nėra netikras, suklastotas arba padirbtas“.

11. Vizų kodekso 34 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Viza panaikinama, kai paaiškėja, kad tos vizos išdavimo metu nebuvo patenkinamos vizos išdavimo sąlygos <...>. Paprastai vizą panaikina valstybės narės, kuri išdavė vizą, kompetentingos institucijos. Vizą gali panaikinti kitos valstybės narės kompetentingos institucijos; tokiu atveju vizą išdavusios valstybės narės valdžios institucijos informuojamos apie tokį panaikinimą.

2. Viza atšaukiama, kai paaiškėja, kad nebetenkinamos vizos išdavimo sąlygos. Iš esmės vizą paprastai atšaukia valstybės narės, kuri ją išdavė, kompetentingos institucijos. Vizą gali atšaukti kitos valstybės narės kompetentingos institucijos; tokiu atveju vizą išdavusios valstybės narės valdžios institucijos informuojamos apie tokį atšaukimą.

<...>

5. Jei viza panaikinama arba atšaukiama, ant jos uždedamas spaudas „PANAIKINTA“ arba „ATŠAUKTA“ <...>.

6. Sprendimas dėl vizos panaikinimo ar atšaukimo, nurodant jo priežastis, prašymą išduoti vizą pateikusiam asmeniui pranešamas naudojant VI priede nustatytą standartinę formą.

7. Vizos turėtojai, kurių viza buvo panaikinta ar atšaukta, turi teisę pateikti apeliacinį skundą <...>“

3 — OL L 243, p. 1.

B – Latvijos teisė

12. Imigracijos įstatymo (*Imigrācijas likums*) 4 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktai suformuluoti taip:

„1. Užsienietis turi teisę atvykti į Latvijos Respublikos teritoriją ir joje gyventi, jeigu kartu turi:

- 1) galiojančią kelionės dokumentą <...>;
- 2) ir galiojančią vizą galiojančiame kelionės dokumente <...>“⁴.

13. Imigracijos įstatymo 21 straipsnio 1 dalimi vežėjas įpareigojamas įsitikinti, kad jo vežamas užsienietis turi dokumentus, kurie būtini norint atvykti į Latvijos Respublikos teritoriją. Pažeidus šį įpareigojimą, taikoma sankcija – skiriama administracinė bauda.

II – Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

14. 2010 m. spalio 8 d. oro transporto bendrovė *AS Air Baltic Corporation* (toliau – *Air Baltic Corporation*) reisu Maskva (Rusija)–Ryga (Latvija) atskraidino Indijos pilietį, kuris, atvykimo vietoje vykdant sienų kontrolę, pateikė galiojančią Indijos piliečio pasą be Šengeno vizos ir panaikintą Indijos piliečio pasą su daugkartine C kategorijos Šengeno viza, išduota Italijos Respublikos ir galiojančia nuo 2009 m. gegužės 25 d. iki 2014 m. gegužės 25 d. Panaikintame pase buvo toks įrašas: „Pasas panaikintas. Galiojančios vizos pase nepanaikintos“.

15. Latvijos institucijos, įgaliotos tikrinti, ar trečiųjų valstybių piliečiai atitinka atvykimo į Sąjungos teritoriją sąlygas, Indijos piliečiui uždraudė atvykti į šalį, nes jis neturėjo galiojančios vizos, įklijuotos galiojančiame kelionės dokumente.

16. Be to, Latvijos sienos apsaugos pareigūnai nusprendė, kad oro transporto bendrovė, atskraidinusi į Latviją keleivį, kuris neturi dokumentų, būtinų norint atvykti į Latvijos teritoriją, pažeidė su imigracija susijusius nacionalinės teisės aktus. Todėl 2010 m. spalio 14 d. sprendimu jie šiai bendrovei skyrė 2 000 Latvijos latų (LVL) administracinę baudą.

17. *Air Baltic Corporation* pateikė skundą Nacionalinės sienos apsaugos tarnybos vadovui, kuris 2010 m. gruodžio 9 d. sprendimu baudą patvirtino. Tada *Air Baltic Corporation* pateikė pirmąjį ieškinį teismui, kuris atmestas 2011 m. rugpjūčio 12 d.

18. Vėliau *Air Baltic Corporation* pateikė apeliacinį skundą *Administratīvā apgabaltiesa* (Latvija). Šiuo skundu ji siekia, kad būtų panaikintas sprendimas, kuriuo skirta nagrinėjama administracinė bauda.

19. Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas tvirtina, kad nors pagal Latvijos įstatymą iš tiesų reikalaujama pasienyje pateikti galiojančią vizą, įklijuotą galiojančiame kelionės dokumente, iš Sąjungos teisės aiškiai nematyti, nei kad pagal ją iš privalančių turėti vizą trečiųjų šalių piliečių⁵ reikalaujama kertant Sąjungos išorės sienas turėti galiojančią vizą, įklijuotą taip pat galiojančiame kelionės dokumente, nei kad kelionės dokumento, kuriame yra viza, panaikinimas turi kokią nors įtaką vizos galiojimui. Taigi teismas klausia, ar sienos apsaugos pareigūnai Indijos pilietį iš tikrųjų galėjo laikyti neturinčiu sienai kirsti būtinų kelionės dokumentų. Galiausiai teismas pažymi,

4 — Šią nuostatą reikia suprasti taip, kad vizą privalantis turėti trečiosios šalies pilietis tam, kad jam būtų leista atvykti į šalį, turi pateikti galiojančią kelionės dokumentą, kuriame įklijuota galiojanti viza.

5 — Žr. 2001 m. kovo 15 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 539/2001, nustatantį trečiųjų šalių, kurių piliečiai, kirsdami išorines sienas, privalo turėti visas, ir trečiųjų šalių, kurių piliečiams toks reikalavimas netaikomas, sąrašus (OL L 81, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 65), ir iš dalies jį keičiančius kitus teisės aktus.

kad, kaip pabrėžė jo nagrinėjamos bylos šalys, valstybių narių valdžios institucijos taiko nevienodą praktiką tiek tais atvejais, kai trečiųjų šalių piliečiai atvyksta prie išorės sienų turėdami galiojančią vizą negaliojančiame kelionės dokumente, tiek tada, kai turi atskirą kelionės dokumentą, kuris galioja, tačiau jame nėra vizos.

20. Taigi kilus sunkumų aiškinant Sąjungos teisę *Administrativā apgabaltiesa* nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir nutartimi dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, kurią Teisingumo Teismo kanceliarija gavo 2012 m. gruodžio 7 d., pagal SESV 267 straipsnį kreipėsi į Teisingumo Teismą su šiais trimis prejudiciniais klausimais:

- „1. Ar [Šengeno sienų kodekso] 5 straipsnį reikia aiškinti taip, kad privaloma trečiųjų valstybių piliečio atvykimo sąlyga – galiojančios vizos buvimas galiojančiame kelionės dokumente?
2. Ar pagal [Vizų kodekso] nuostatas dėl kelionės dokumento, kuriame įklijuota vizos įklija, panaikinimo tampa negaliojanti ir asmeniui išduota viza?
3. Ar [Šengeno sienų kodekso] ir [Vizų kodekso] nuostatas atitinka nacionalinės teisės normos, pagal kurias privaloma trečiųjų šalių piliečio atvykimo sąlyga – galiojančios vizos buvimas galiojančiame kelionės dokumente?“

III – Procesas Teisingumo Teisme

21. *Air Baltic Corporation*, Latvijos, Italijos ir Suomijos vyriausybės, Šveicarijos Konfederacija⁶ ir Europos Komisija Teisingumo Teismui pateikė pastabas raštu.

22. 2014 m. kovo 19 d. posėdyje *Air Baltic Corporation*, Latvijos ir Suomijos vyriausybės bei Komisija pateikė pastabas žodžiu.

IV – Teisinė analizė

23. Jeigu kelionės dokumento, kuriame įklijuota viza, negaliojimas turėtų įtakos pačios vizos galiojimui, nekiltų klausimas, ar trečiosios šalies piliečiui, turinčiam negaliojantį kelionės dokumentą, kuriame yra viza, ir galiojantį kelionės dokumentą, gali būti leidžiama atvykti į Sąjungos teritoriją.

24. Taigi turiu šiek tiek pakeisti klausimų, kuriuos pateikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, tvarką ir pradėti nagrinėti nuo antrojo klausimo. Paskui išnagrinėsiu klausimą, ar pagal Šengeno sienų kodeksą kertant Sąjungos išorės sieną galiojanti viza turi būti įklijuota galiojančiame kelionės dokumente. Galiausiai, jeigu atsakymas bus neigiamas, turėsiu nustatyti, ar valstybės narės turi teisę pagal Šengeno sienų kodeksą ir Vizų kodeksą nustatyti papildomą minėtuose kodeksuose numatytoms atvykimo sąlygą.

A – Dėl kelionės dokumento, kuriame įklijuota viza, tapimo negaliojančio galimos įtakos pačios vizos galiojimui

25. Iš karto pažymiu, kad Vizų kodekso 34 straipsniu reglamentuojamos sąlygos, kuriomis viza panaikinama arba atšaukiama. Taigi viza panaikinama paaiškėjus, kad ją išduodant nebuvo patenkinamos vizos išdavimo sąlygos⁷, arba atšaukiama, jeigu nebetenkinamos vizos išdavimo sąlygos⁸.

6 — Pagal Europos Sąjungos, Europos bendrijos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimo dėl Šveicarijos Konfederacijos asociacijos įgyvendinant, taikant ir plėtojant Šengeno *acquis* 8 straipsnio 2 dalį (OL L 53, 2008, p. 52).

7 — Vizų kodekso 34 straipsnio 1 dalis. Taip pat žr. Šengeno sienų kodekso V priedo A dalies 2 punktą.

8 — Vizų kodekso 34 straipsnio 2 dalis.

26. Abiem atvejais Vizų kodekse patikslinama, kad sprendimą dėl vizos panaikinimo arba atšaukimo turi priimti vizą išdavusios kompetentingos institucijos arba kitos valstybės narės kompetentingos institucijos⁹. Taigi priimti sprendimą dėl vizos galiojimo yra kompetentingos tik valstybių narių institucijos.

27. Tai, kad viza atšaukta arba panaikinta, nurodoma uždedant spaudą ant pačios vizos¹⁰. Apie sprendimą panaikinti arba atšaukti vizą, nurodant jo priežastis, vizos turėtoju taip pat turi būti pranešama naudojant suderintą formą¹¹.

28. Iš šios formos matyti, kad prašant išduoti vizą pateikto kelionės dokumento negaliojimas nėra viena iš priežasčių, kuriomis galima pagrįsti vizos panaikinimą arba atšaukimą. Remiantis šia forma, vienintelė tiesiogiai su kelionės dokumentu susijusi priežastis yra ta, kad pateiktas kelionės dokumentas „suklastotas arba padirbtas“.

29. Kadangi neginčijama, jog tuo metu, kai pagrindinėje byloje aptariamas Indijos pilietis pateikė prašymą gauti vizą, jis atitiko šios vizos išdavimo sąlygas, kyla klausimas, ar pasui, kuriame yra viza, tapus negaliojančiam šią vizą buvo galima atšaukti.

30. Akivaizdu, kad pateikdamas prašymą išduoti vizą atitinkamas asmuo privalo pateikti galiojantį kelionės dokumentą. Vis dėlto Vizų kodekso 34 straipsnį aiškinant kartu su šio kodekso VI priedu matyti, kad tuo atveju, kai kelionės dokumentas tampa negaliojantis po to, kai išduodama viza, nekyla abejonių, ar vizos išdavimo sąlygos patenkintos, bent jau tuomet, jeigu minėtas asmuo gali pateikti naują galiojantį kelionės dokumentą.

31. Taip pat reikia pabrėžti, kad Vizų kodeksu užtikrinama asmenų, kurių viza atšaukta, teisė pateikti apeliacinį skundą. Šis apeliacinis skundas pateikiamas prieš valstybę narę, kuri nusprendė atšaukti vizą; minėtiems asmenims turi būti pateikiama informacija apie galiojančią apeliacinių skundų teikimo tvarką. Galiausiai informacija apie atšaukimą turi būti pateikiama ir užregistruojama Vizų informacinėje sistemoje (VIS)¹². Šios teisės gauti informaciją ir pateikti apeliacinį skundą nebūtų galima užtikrinti, jeigu Šengeno vizos galiojimas priklausytų nuo trečiosios valstybės institucijų sprendimo.

32. Tai reiškia, kad Vizų kodekse nustatyta teisinė vizų panaikinimo ir atšaukimo sistema grindžiama teiginiu, kad sprendimą dėl vizų panaikinimo arba atšaukimo priima būtent valstybių narių institucijos. Šiuo klausimu išlaikytas tam tikras formos nuoseklumas, nes šios institucijos taip pat išduoda visas¹³.

33. Iš tiesų išduota viza galioja visose valstybėse narėse. Svarbu užtikrinti, kad dėl trečiųjų valstybių institucijų priimtų sprendimų kompetencija išduoti visas arba atsisakyti jas išduoti netaptų neveiksminga. Kitaip tariant, pirmenybė savitarpio pripažinimo principui turi būti teikiama tol, kol prireikus Sąjungos sienos apsaugos pareigūnai nustato, kad atitinkamo trečiosios šalies piliečio padėtis labai pasikeitė, ir dėl tokio pasikeitimo galima pagrįstai ginčyti vizą išdavusios institucijos pateiktą vertinimą.

9 — Dėl atvejo, kai sprendimą dėl vizos panaikinimo gali priimti valstybės narės, kuri nėra vizą išdavusi valstybė narė, kompetentingos institucijos, žr. Sprendimą *Vo* (C-83/12 PPU, EU:C:2012:202, 39 punktą). Kai valstybės narės, kuri nėra vizą išdavusi valstybė narė, institucijos vizą panaikina arba atšaukia, šios institucijos privalo apie tai pranešti vizą išdavusios valstybės narės institucijoms (žr. Vizų kodekso 34 straipsnio 1 ir 2 dalis *in fine*).

10 — Vizų kodekso 34 straipsnio 5 dalis.

11 — Vizų kodekso 34 straipsnio 6 dalis ir VI priedas.

12 — Vizų kodekso 34 straipsnio 6–8 dalys.

13 — Taigi būtų galima manyti, kad apeliante pagrindinėje byloje, remdamasi vien tuo, kad pateiktas pasas negalioja, negalėjo iš anksto numatyti, kaip Sąjungos sienos apsaugos pareigūnai vertins vizą, ir negalėjo jau nuo įlaipinimo Maskvoje atsisakyti atitinkamą keleivį vežti, nes, pirma, pase buvo aiškiai nurodyta, kad jame esančios vizos lieka galioti, ir, antra, bet kokiu atveju pagal Vizų kodeksą teisė atšaukti vizą suteikiama tik valstybių narių kompetentingoms institucijoms. Jeigu bendrovės veiksmai būtų kitokie ir jeigu vizą ji būtų laikiusi negaliojančia vien dėl pasų negaliojimo, ir todėl būtų atsisakiusi įlaipinti keleivį Maskvoje, Vizų kodekso 34 straipsnyje numatytos garantijos netektų prasmės.

34. Taigi negalėčiau pritarti per posėdį išsakytai Latvijos vyriausybės pozicijai, kad pasui, kuriame įklijuota viza, tapus negaliojančiam visas pasas, t. y. įskaitant jame esančią Šengeno vizą, lieka tik paprastu popieriaus lapu.

35. Atsižvelgiant į visas išdėstytas priežastis reikia konstatuoti, kad sprendimas dėl Šengeno vizos negaliojimo gali būti priimtas tik Vizų kodekso 34 straipsnyje apibrėžtomis sąlygomis, ir bet kokių atveju jį priimti yra kompetentingos tik valstybių narių institucijos. Taigi vien tai, kad kelionės dokumentas, kuriame įklijuota Šengeno viza, tapo negaliojantis, negali turėti įtakos pačios vizos galiojimui, kaip, beje, tai pripažino ir atitinkamą pasą išdavusios institucijos, uždejusios spaudą, kuriuo patvirtinta, kad nors pasas panaikintas, jame esančios galiojančios vizos nepanaikintos.

B – Dėl tariamo pareigos pateikti galiojančią vizą, įklijuotą galiojančiame kelionės dokumente, buvimo

36. Nors ir nebuvo galima atsisakyti leisti Indijos piliečiui atvykti į Sąjungos teritoriją vien dėl to, kad pasas, kuriame įklijuota Šengeno viza, panaikintas, nes vien paso negaliojimas neturi įtakos vizos galiojimui, dar reikia nustatyti, ar pagal Šengeno sienų kodeksą kaip atvykimo sąlyga yra taikomas reikalavimas turėti galiojančią vizą, įklijuotą galiojančiame kelionės dokumente.

37. Šiuo tikslu iš pradžių įrodysiu, kad dėl kalbinių skirtumų neužtenka pažodinio aiškinimo ir būtina atlikti sisteminę analizę. Vėliau, prieš pateikdamas keletą baigiamųjų pastabų, patikrinsiu, ar remiantis tokia analize padarytas išvadas patvirtina teleologinis aiškinimas.

1. Faktas, kad neužtenka pažodinio aiškinimo, ir kalbiniai skirtumai

38. Šengeno sienų kodekso 5 straipsnio 1 dalyje išvardytos sąlygos, kurias trečiųjų valstybių piliečiai turi atitikti, kad jiems būtų leista atvykti į Sąjungos teritoriją. Šioje dalyje išvardytos penkios kartu taikomos sąlygos. Šios dalies a punkte reikalaujama, kad trečiosios šalies pilietis „tur[ėtų] galiojančią kelionės dokumentą ar dokumentus, leidžiančius [jam] kirsti sieną“, o b punkte savo ruožtu nurodoma, kad šis pilietis privalo „tur[ėti] galiojančią vizą“, kai to reikalaujama.

39. Šią 5 straipsnio 1 dalį aiškinant vien pažodžiui jau matyti, kad, pirma, sąlyga turėti galiojančią kelionės dokumentą buvo atskirta nuo sąlygos turėti vizą, ir, antra, teisės aktų leidėjas visiškai nepatiksino „fizinio“ šių dviejų dokumentų pateikimo sąlygų.

40. Tačiau manau, kad remiantis Suomijos vyriausybės argumentais Šengeno sienų kodekso 5 straipsnio 1 dalies, nors joje nėra aiškiai įtvirtinta pareiga kertant Sąjungos išorės sienas pateikti galiojančią vizą, įklijuotą galiojančiame kelionės dokumente, atsižvelgiant į sistemą, kurios dalis ji yra, negalima vertinti atskirai. Vadinas, Šengeno sienų kodekso 5 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama ne tik kartu su kitomis Šengeno sienų kodekso nuostatomis, bet ir atsižvelgiant į atitinkamas Vizų kodekso, su kuriuo Šengeno sienų kodeksas glaudžiai susijęs, nuostatas¹⁴.

41. Taigi, kaip visiškai įprasta, pažodinę analizę siūlau papildyti sistetine ir teleologine analize. Tai juo labiau būtina dėl to, kad į šį teismo procesą įstojusios suinteresuotosios šalys, diskutuodamos, ar galiojanti viza pagal Šengeno sienų kodekso 5 straipsnio 1 dalį, kaip ir pagal Vizų kodeksą, suprantama kaip viza, kuri turi būti įklijuota galiojančiame kelionės dokumente, rėmėsi Šengeno sienų kodekso 7 straipsnio 3 dalies a punkto i papunkčiu. Suomijos vyriausybės teigimu, Šengeno sienų kodekso 7 straipsnio 3 dalies a punkto i papunktyje pateikiama nuoroda, kad „kartu“ su kelionės dokumentu reikalinga galiojanti viza, reiškia, jog pasienyje galima pateikti tik galiojančią kelionės dokumentą, kuriame įklijuota viza.

¹⁴ — Pavyzdžiui, žr. Vizų kodekso 21 straipsnio 1 dalį.

42. Apeliantė pagrindinėje byloje šiuo klausimu atkreipia dėmesį, kad nors Šengeno sienų kodekso 7 straipsnio 3 dalies a punkto i papunktyje latvių kalba aiškiai nurodyta, jog galiojančiame kelionės dokumente turi būti įklijuota viza, tai nenurodyta minėtoje nuostatoje kitomis kalbomis. Nuostatoje danų, anglų, prancūzų ir švedų kalbomis tik reikalaujama, kad „kartu“ su kelionės dokumentu būtų pateikiama ir viza, o tai nebūtinai reiškia, kad viza turi būti fiziškai įklijuota galiojančiame kelionės dokumente.

43. Nors pateiktas klausimas susijęs su Šengeno sienų kodekso 5 straipsnio aiškinimu (nenurodyta, kad šio straipsnio versijos įvairiomis kalbomis skiriasi), reikia pripažinti, kad šio kodekso 7 straipsnis yra esminė nuostata vykdančią bendrą Sąjungos išorės sienų kontrolę ir gali naudingai padėti išaiškinti minėtą 5 straipsnį.

44. Šiuo klausimu reikia priminti, kad dėl būtinybės vienodai taikyti ir aiškinti Sąjungos teisės aktą neįmanoma remtis tik viena iš jo versijų, bet jį reikia aiškinti remiantis ir tikrąja jo autoriaus valia, ir šio autoriaus siekiamu tikslu, atsižvelgiant, be kita ko, į versijas visomis kalbomis¹⁵. Vienoje nuostatos kalbinėje versijoje vartojama formuluotė negali būti vienintelis šios nuostatos aiškinimo pagrindas ar įgyti pirmenybę kitų kalbinių versijų atžvilgiu, nes toks požiūris būtų nesuderinamas su vienodo Sąjungos teisės taikymo reikalavimu¹⁶.

45. Siekiant patvirtinti pirmąją išvadą, padarytą remiantis pažodiniu Šengeno sienų kodekso 5 straipsnio 1 dalies aiškinimu, ir įveikti su įvairiomis kalbinėmis versijomis susijusius minėto kodekso 7 straipsnio 3 dalies a punkto i papunkčio aiškinimo sunkumus, argumentus reikia papildyti sistetine ir teleologine analize.

2. Sisteminė analizė

46. Kadangi viza išduodama prieš atliekant kontrolę ties Sąjungos išorės sienomis, pirmiausia išanalizuosiu Vizų kodeksą.

47. Trečiosios šalies pilietis prašymą išduoti vizą kompetentingam konsulatui iš esmės turi pateikti per tris mėnesius iki kelionės pradžios¹⁷. Visų pirma jis turi pateikti suderintą prašymo formą¹⁸ ir kelionės dokumentą¹⁹, kurio galiojimo terminas turi būti ne trumpesnis kaip trys mėnesiai po numatomo paskutinio jo išvykimo iš valstybių narių teritorijos dienos²⁰; šiame dokumente turi būti mažiausiai du tušti puslapiai, ir jis turi būti išduotas per pastaruosius dešimt metų²¹. Be to, suderintos prašymo formos 12–16 langeliuose turi būti nurodyta prašymą pateikusio asmens pateikto kelionės dokumento rūšis, šio dokumento numeris, išdavimo ir galiojimo datos, taip pat dokumentą išdavusi institucija.

48. Užpildžius prašymą išduoti vizą ir pateikus jį kompetentingai institucijai, ši institucija turi „nustat[yti], ar prašymą išduoti vizą pateikęs asmuo atitinka Šengeno sienų kodekso 5 straipsnio 1 dalies a, c, d ir e punktuose nustatytas atvykimo sąlygas“²², ir visų pirma patikrinti, „ar pateiktas kelionės dokumentas nėra netikras, suklastotas arba padirbtas“²³. Jeigu išduodama daugkartinė viza (kaip pagrindinės bylos atveju), jos galiojimo laikotarpis yra nuo šešių mėnesių iki penkerių metų²⁴.

15 — Sprendimas *Zurita García ir Choque Cabrera* (C-261/08 ir C-348/08, EU:C:2009:648, 54 punktas ir jame nurodyta Teisingumo Teismo praktika).

16 — Sprendimas *Zurita García ir Choque Cabrera* (EU:C:2009:648, 55 punktas ir jame nurodyta Teisingumo Teismo praktika).

17 — Vizų kodekso 9 straipsnio 1 dalis.

18 — Vizų kodekso 10 straipsnio 3 dalies a punktas ir I priedas.

19 — Vizų kodekso 10 straipsnio 3 dalies b punktas.

20 — Daugkartinių apsilankymų atveju (t. y. tokiu atveju, kuris nagrinėjamas pagrindinėje byloje) žr. Vizų kodekso 12 straipsnio a punktą.

21 — Atitinkamai Vizų kodekso 12 straipsnio b ir c punktai.

22 — Vizų kodekso 21 straipsnis.

23 — Vizų kodekso 21 straipsnio 3 dalies a punktas.

24 — Vizų kodekso 24 straipsnio 2 dalis.

49. Vėliau Vizų kodekso 27 straipsnyje ir VII priede nustatytais sąlygomis pildoma vizos įklia. Šioje įklijoje pateikiama informacija apie konkretų laikotarpį, per kurį vizos turėtojas gali atvykti į šalį, kaip yra numatęs, ir nurodomas kelionės dokumento, prie kurio tvirtinama vizos įklia, numeris, nebent viza įklijuota atskirame lape²⁵. Paskui vizos įklia įklijuojama pagal Vizų kodekso 29 straipsnio ir VIII priedo nurodymus. Iš esmės ji turi būti įklijuojama „pirmame kelionės dokumento puslapyje, kuriame nėra jokių įrašų ar spaudų“²⁶, nebent viza buvo įklijuota atskirame lape²⁷.

50. Vizos išdavimo laikas nesutampa su Sąjungos išorės sienos kirtimo laiku²⁸, juo labiau kad, kaip nurodyta, daugkartinė viza gali galioti nuo šešių mėnesių iki penkerių metų. Tačiau Vizų kodekse tik reikalaujama, kad pateikiant prašymą išduoti vizą pateikto kelionės dokumento galiojimo terminas būtų ne trumpesnis kaip trys mėnesiai po numatomo paskutinio prašymą pateikusio asmens išvykimo iš Sąjungos teritorijos dienos²⁹. Bet kokių atveju dar kartą pakartojau, kad šis patikslinimas svarbus tik kalbant apie sąlygas, kurios turi būti įvykdytos pateikiant prašymą išduoti vizą, nes konsulinės įstaigos bet kuriuo atveju neturi įtakos tam, kas gali nutikti su kelionės dokumentu laikotarpiu nuo prašymo išduoti vizą pateikimo iki faktinio Sąjungos išorės sienų kirtimo.

51. Taigi po to, kai konsulinėms įstaigoms patikrinus pateikto kelionės dokumento galiojimą išduodama viza, kitas etapas yra sienų kontrolė³⁰.

52. Dėl Šengeno sienų kodekso iš karto pažymiu, kad šio kodekso tikslas – nustatyti „taisykl[es], reglamentuojanči[as] asmenų kontrolę jiems kertant <...> valstybių narių išorės sienas“³¹. Labai svarbu, kad šios taisyklės būtų taikomos vienodai, ir šiuo klausimu pritariu apeliančios pagrindinėje byloje susirūpinimui, kad nacionalinė praktika skiriasi.

53. Kaip jau priminta, Šengeno sienų kodekso 5 straipsnyje nustatytose atvykimo sąlygose visų pirma nurodoma pareiga turėti galiojantį kelionės dokumentą ar dokumentus, leidžiančius kirsti sieną, ir pareiga turėti galiojantį vizą, kai to reikalaujama. Pažymėtina, kad šiame atvykimo sąlygų sąrašė nėra sąlygos, susijusios su pareiga pateikti galiojantį kelionės *dokumentą*, kuriame yra galiojanti *viza*.

54. Kertantis sieną trečiosios šalies pilietis nuodugnai tikrinamas: tikrinamos Šengeno sienų kodekso 5 straipsnio 1 dalyje nustatytos atvykimo sąlygos ir nuodugnai apžiūrima, ar atitinkamas trečiosios šalies pilietis turi „galiojantį [kelionės] dokumentą“, ir ar „kartu“ su šiuo dokumentu yra reikalinga viza³². Taip pat apžiūrimi atvykimo ir išvykimo spaudai „kelionės dokument[e]“, siekiant patikrinti, lyginant datas, ar tas pilietis dar neviršijo ilgiausios leidžiamos buvimo Sąjungoje trukmės.

55. Reikia išskirti du nuodugnaus patikrinimo, numatyto Šengeno sienų kodekso 7 straipsnio 3 dalyje, etapus: visų pirma paprasčiausiai tikrinama, ar trečiosios šalies pilietis turi galiojantį kelionės dokumentą ir vizą, o tada atliekama apžiūra tiesiogine šio žodžio prasme, t. y. tikrinama nuodugnai – ieškoma klastojimo ar padirbimo požymių, lyginamos atvykimo ir išvykimo datos, tikrinama, ar asmuo turi pakankamai lėšų grįžti atgal, ir kt.³³

25 — Vizų kodekso VII priedo 6 punktas.

26 — Vizų kodekso VIII priedo 1 punktas.

27 — Žr. Vizų kodekso 29 straipsnio 2, 3 ir 5 dalis.

28 — Išskyrus tam tikras išimtis: žr. Vizų kodekso VI skyrių.

29 — Vizų kodekso 12 straipsnio a punktas.

30 — Vizų kodekso 30 straipsnyje patikslinama, jog neužtenka vien tik turėti vizą, kad būtų automatiškai suteikta teisė atvykti.

31 — Šengeno sienų kodekso 1 straipsnis.

32 — Šengeno sienų kodekso 7 straipsnio 3 dalies a punkto i papunktis. Kursyvu išskirta mano.

33 — Šengeno sienų kodekso 7 straipsnio 3 dalies a punkto ii–vi papunkčiai. Aptariant trečiosios šalies piliečio išvykimą iš valstybės teritorijos, Šengeno sienų kodekso nuostatose dar kartą išskiriami tam tikri patikrinimai – numatoma, kad nuodugnų patikrinimą išvykstant sudaro patikrinimas, ar šis pilietis turi galiojantį dokumentą, kuris yra tinkamas kirsti sieną (Šengeno sienų kodekso 7 straipsnio 3 dalies b punkto i papunktis), jį „taip pat gali sudaryti <...> patikrinimas, ar asmuo turi galiojantį vizą, jei to reikalaujama“ (minėto kodekso 7 straipsnio 3 dalies c punkto i papunktis).

56. Taigi patvirtinta, kad reikalavimas pateikti galiojančią kelionės dokumentą nesusijęs su reikalavimu pateikti galiojančią vizą, kaip ir buvo daroma prielaida aiškinant Šengeno sienų kodekso 5 straipsnio 1 dalį.

57. Atlikus šiuos patikrinimus, arba leidžiama atvykti, arba neleidžiama. Jeigu atvykti leidžiama, institucijos sistemingai antspauduoja trečiųjų valstybių piliečių kelionės dokumentus, kuriuos jie pateikė atvykdami ir išvykdami³⁴; šiuose dokumentuose „yra galiojanti visa, leidžianti trečiųjų valstybių piliečiams kirsti sieną“³⁵. Galiojimo sąlyga nurodyta tik dėl vizos, o ne dėl kelionės dokumento.

58. Jeigu atvykti neleidžiama (kai trečiosios šalies pilietis neatitinka visų sąlygų, numatytų Šengeno sienų kodekso 5 straipsnio 1 dalyje), tai padaroma motyvuotu sprendimu, apie kurį pranešama naudojant suderintą blanką³⁶. Šiame blanke kaip viena iš atsisakymo priežasčių nurodyta priežastis, kad atitinkamas asmuo, pirma, neturi galiojančių kelionės dokumentų³⁷, ir, antra, neturi galiojančios vizos³⁸.

59. Iš pateiktos analizės matyti, jog teisės aktų leidėjas nenustatė aiškaus įpareigojimo pasirūpinti, kad galiojančiame kelionės dokumente būtų galiojanti visa. Šių dviejų atvykimo sąlygų atskyrimas ne tik numatytas Šengeno sienų kodekso 5 straipsnio 1 dalyje, bet tai matyti ir iš kitų nuostatų struktūros³⁹.

60. Taigi atsižvelgiant tiek į pažodinę, tiek į sisteminę analizę nėra jokių kliūčių šį 5 straipsnį aiškinti taip: tam, kad trečiosios šalies pilietis, kuriam taikomas reikalavimas turėti vizą, galėtų atvykti į Sąjungos teritoriją, iš jo nereikalaujama turėti galiojančią vizą galiojančiame kelionės dokumente.

61. Tačiau dar reikia patikrinti, ar dėl tokio aiškinimo nekyla pavojus Vizų kodeksu ir Šengeno sienų kodeksu siekiamiems tikslams.

3. Teleologinis aiškinimas

62. Šengeno sienų kodeksu įdiegta sienų stebėjimo sistema, kurios tikslas – užkirsti kelią neleistinam sienų kirtimui, kovoti su tarpvalstybiniu nusikalstamumu, imtis priemonių asmenų, kurie neteisėtai kirta sieną, atžvilgiu ir sulaikyti šiuos asmenis⁴⁰. Be to, Šengeno sienų kodekso 6 konstatuojamojoje dalyje numatyta, kad sienų kontrole „yra suinteresuota ne tik valstybė narė, prie kurios išorės sienų ji vykdoma, bet ir visos valstybės narės, kurios panaikino vidaus sienų kontrolę“, ir kad ši kontrolė turi padėti „kovoje su nelegalia imigracija bei prekyba žmonėmis ir neleisti kilti grėsmei valstybių narių vidaus saugumui, viešajai tvarkai, visuomenės sveikatai ir tarptautiniams santykiams“⁴¹.

63. Teisingumo Teismo teigimu, Šengeno sienų kodeksas yra „bendresnės sistemos – vidaus sienų neturinčios laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės, kurioje laisvas asmenų judėjimas užtikrinamas kartu taikant atitinkamas išorės sienų kontrolės, prieglobsčio suteikimo, imigracijos ir nusikalstamumo prevencijos bei kovos su juo priemones, – sudėtinė dalis. <...> Taigi Šengeno susitarimu nustatyta sistema grindžiama išorės sienų kontrolės suderintų taisyklių paisymu ir, kaip yra nagrinėjama atveju, griežtu trečiųjų valstybių piliečių atvykimo į valstybių, kurios yra minėto susitarimo šalys, teritoriją sąlygų, nustatytų [Šengeno sienų kodeksu], laikymusi. Juk kiekviena valstybė narė, kurios teritorija priklauso Šengeno erdvei, turi būti tikra dėl bet kurios kitos šiai erdvei priklausančios valstybės

34 — Šengeno sienų kodekso 10 straipsnio 1 dalis.

35 — Šengeno sienų kodekso 10 straipsnio 1 dalies a punktas. Kursyvu išskirta mano.

36 — Žr. Šengeno sienų kodekso 13 straipsnio 2 dalį.

37 — Žr. blanko, pridėto Šengeno sienų kodekso V priedo B dalyje, A punktą.

38 — Žr. blanko, pridėto Šengeno sienų kodekso V priedo B dalyje, C punktą.

39 — Be to, ši išvada patvirtinta Komisijos parengto Praktinio sienos apsaugos pareigūnų vadovo (Šengeno vadovo) (2006 m. lapkričio 6 d. C(2006) 5186 galutinis) 6.1 punkte.

40 — Šengeno sienų kodekso 12 straipsnio 1 dalis ir Sprendimas *Parlamentas / Taryba* (C-355/10, EU:C:2012:516, 70 punktas).

41 — Sprendimai *Parlamentas / Taryba* (EU:C:2012:516, 70 punktas) ir *ANAFE* (C-606/10, EU:C:2012:348, 24 punktas).

vykdomos kontrolės veiksmingumo ir griežtumo.“⁴² Teisingumo Teismas taip pat nurodo, kad „patikrinimai kertant sieną skirti, pirma, užtikrinti, kad asmenims būtų leidžiama atvykti į valstybės narės teritoriją arba iš jos išvykti, ir, antra, užkirsti kelią asmenims išvengti patikrinimų kertant sieną“⁴³.

64. Savo ruožtu Vizų kodeksas taip pat priimtas siekiant bendro tikslo laipsniškai kurti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, o paties Vizų kodekso tikslas dvejopas: sukurti iš įvairių elementų susidedančią sistemą, skirtą teisėtam keliavimui supaprastinti ir neteisėtai imigracijai sustabdyti labiau vienodinant nacionalinės teisės aktus ir vizų išdavimo taisykles⁴⁴. Taigi aiškindamas Vizų kodeksą Teisingumo Teismas užtikrina, kad nebūtų pakenkta nei tikslui supaprastinti keliavimą, nei tikslui užkirsti kelią skirtingų sąlygų taikymui prašymą išduoti vizą pateikiantiems asmenims⁴⁵.

65. Suomijos vyriausybės teigimu, saugumo ir sklandaus sienų kirtimo, grėsmės viešajai tvarkai, viešajam saugumui ir visuomenės sveikatai prevencijos, taip pat kovos su tarptautiniu nusikalstamumu, neteisėta imigracija bei prekyba žmonėmis tikslus lengviau įgyvendinti, kai galiojanti viza yra įklijuota taip pat galiojančiame kelionės dokumente.

66. Šio požiūrio nereikia pervertinti, ir bet koku atveju jis neturi lemiamos reikšmės.

67. Apibūdindamas Šengeno sienų kodeksu ir kartu Vizų kodeksu įdiegtą sistemą nurodžiau tam tikrus aspektus, kurie užtikrina sienų kontrolės veiksmingumą ir neleidžia pritarti Suomijos vyriausybės nuomonei. Pagrindinės bylos atveju už išorės sienų kontrolę atsakingoms institucijoms buvo pateiktas ir kelionės dokumentas, kuriuo remiantis išduota viza, ir „naujas“ kelionės dokumentas. Taigi jos galėjo įsitikinti, ar pateikiant prašymą išduoti vizą pateiktas dokumentas, kurį iš tikrųjų patikrino kompetentingos konsulinės įstaigos, „atitinka“ kertant Sąjungos išorės sienas pateiktą dokumentą, kuriame įklijuota galiojanti viza. Be to, pateiktas galiojantis kelionės dokumentas joms leido patvirtinti atitinkamo trečiosios šalies piliečio tapatybę ir patikrinti, ar įvykdyta pirmoji atvykimo sąlyga. Pagaliau kartu pateikus abu kelionės dokumentus, kurie išduoti vienas po kito, buvo galima tinkamai patikrinti atvykimo ir išvykimo spaudus, kuriais remdamosi institucijos įsitikina, ar neviršyta ilgiausia leidžiama buvimo šalyje trukmė.

68. Pripažįstu, kad atitinkamoms valstybėms narėms labai svarbu vykdyti efektyvią ir veiksmingą Sąjungos išorės sienų kontrolę, ir sutinku, kad dėl pateiktų dviejų atskirų kelionės dokumentų – vieno galiojančio, kito negaliojančio – už sienų kontrolę atsakingų institucijų užduotis galbūt tampa šiek tiek sunkesnė⁴⁶, tačiau neįrodyta, kad dėl atvejo, kuris man pateiktas nagrinėti, kilo arba kyla ypač didelis pavojus Šengeno sienų kodeksu siekiamam saugumo tikslui.

69. Šiuo klausimu pažymiu, kad mano nagrinėjamas atvejis labai skiriasi nuo Suomijos vyriausybės nurodytų pasikartojančių praktinių sunkumų, patiriamų vykdančių sienų kontrolę ir susijusių su tuo, kad kai kurie trečiųjų valstybių piliečiai prie sienų atvyksta turėdami daug daugiau negu du galiojančius ir negaliojančius kelionės dokumentus.

42 — Sprendimas *ANAFE* (EU:C:2012:348, 25 ir 26 punktai).

43 — Sprendimas *Adil* (C-278/12 PPU, EU:C:2012:508, 61 punktas ir jame nurodyta Teisingumo Teismo praktika).

44 — Žr. Vizų kodekso 3 konstatuojamąją dalį ir Sprendimą *Vo* (EU:C:2012:202, 34 ir 35 punktai).

45 — Sprendimas *Koushkaki* (C-84/12, EU:C:2013:862, 52 ir 54 punktai).

46 — Bet koku atveju užduotis netapo sunkesnė atsižvelgiant į išimties tvarka suteikiamą galimybę, numatytą Šengeno sienų kodekso 10 straipsnio 3 dalies antroje pastraipoje, pagal kurią atitinkamo trečiosios šalies piliečio prašymu gali būti atsisakyta žymėti atvykimo arba išvykimo spaudu; tokiu atveju atvykimas arba išvykimas užregistruojamas atskirame lape, kuriame nurodoma įvairi informacija ir kuris duodamas minėtam piliečiui. Šiuo atveju siekiamos įsitikinti, kad neviršyta ilgiausia leidžiama buvimo šalyje trukmė, institucijos taip pat turi patikrinti ne mažiau kaip dviejų atskirų dokumentų, t. y., pirma, atskiros lapo, ir, antra, kelionės dokumento, kuriame prireikus yra galiojanti viza, turinį. Tam tikromis sąlygomis vizos įklija taip pat gali būti įklijuota atskirame lape (žr. Vizų kodekso 29 straipsnio 2, 3 ir 5 dalis).

4. Baigiamosios pastabos

70. Galiausiai akivaizdu, kad pagal tarptautines normas galima leisti atvykti trečiosios šalies piliečiui, kuris vykdant Sąjungos išorės sienų kontrolę pateikia negaliojantį kelionės dokumentą su jame įklijuota viza, būtina tam, kad jis galėtų atvykti į Sąjungos teritoriją, ir galiojantį kelionės dokumentą. *Air Baltic Corporation* ir Latvijos vyriausybė pačios pažymėjo (ir joms niekas neprieštaravo), kad 1944 m. gruodžio 7 d. Čikagoje pasirašytos Tarptautinės civilinės aviacijos konvencijos 9 priedo 3.53 punkte rekomenduojama tuo atveju, kai kelionės dokumento galiojimas baigėsi, o jame yra galiojanti viza, vizą toliau laikyti galiojančia iki jos galiojimo termino pabaigos, jeigu kartu su viza pateikiamas galiojantis kelionės dokumentas.

71. Tačiau Latvijos vyriausybė abejoja, ar šią nuostatą galima pritaikyti atsižvelgiant į Šengeno sienų kodeksą, nes minėtoje konvencijoje tokią praktiką rekomenduojama taikyti tuo atveju, kai turintis vizą trečiosios šalies pilietis gali atvykti tik į šią vizą išdavusios valstybės teritoriją. Tačiau pažymėtina, kad Sąjunga, nors ir nėra minėtos konvencijos šalis, tam tikru būdu iš dalies jau priėmė šią tarptautinę normą, nes, 2011 m. rugpjūčio 4 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimu (C(2011) 5501 galutinis) iš dalies pakeitus Prašymų išduoti vizą tvarkymo ir išduotų vizų keitimo vadovą⁴⁷, 4.1.1 punktas buvo papildytas nauja dalimi, pagal kurią „[i]š esmės keleivis turi turėti galiojančią vizą, įklijuotą galiojančiame kelionės dokumente. Tačiau jeigu visi tušti Šengeno vizą turinčio asmens kelionės dokumento puslapiai panaudoti vizoms įklijuoti arba atvykimo ir išvykimo spaudams uždėti, šis asmuo gali keliauti turėdamas „visiškai užpildytą“, tačiau negaliojantį kelionės dokumentą, kuriame yra galiojanti viza, ir naują kelionės dokumentą“⁴⁸.

72. Taigi svarstant šį klausimą Komisija pareiškė nuomonę, kad pateikus du atskirus kelionės dokumentus – vieną negaliojantį, tačiau su galiojančia viza ir kitą galiojantį, tačiau be vizos – tai nesudarytų kliūčių veiksmingai Sąjungos išorės sienų kontrolei. Savo ruožtu Latvijos vyriausybė per posėdį patikslino, kad šią rekomendaciją ji įgyvendino pakeitusi nacionalinės teisės aktus.

73. Iš tikrųjų Prašymų išduoti vizą tvarkymo ir išduotų vizų keitimo vadovo 4.1.1 punkte numatytas tik konkretus atvejis, kai dokumentas, kuriame yra viza, pripažįstamas negaliojančiu, nes jame nėra tuščių puslapių, be to, šis punktas yra tik rekomenduojamojo pobūdžio. Tačiau svarbu užtikrinti, kad būtų įgyvendinti visi Vizų kodekso tikslai, įskaitant tikslą užkirsti kelią palankiausių vizų išdavimo sąlygų paieškai ir skirtingų sąlygų taikymui prašymą išduoti vizą pateikiantiems asmenims⁴⁹.

74. Šiuo klausimu nacionalinės praktikos skirtumai, kuriuos pabrėžė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, apeliančė pagrindinėje byloje ir Latvijos vyriausybė, verčia nerimauti, nes dėl jų Sąjungos išorės sienos tampa daugiau ar mažiau pralaidžios. Taigi kyla reali rizika (ją nurodė *Air Baltic Corporation*), kad nacionalinių institucijų laisvė leisti arba neleisti atvykti į Sąjungos teritoriją tuo atveju, kai pateikiami du kelionės dokumentai – vienas negaliojantis su viza, o kitas galiojantis, tačiau be vizos, taps valstybės narės, per kurią trečiosios šalies pilietis nori patekti į Sąjungos teritoriją, pasirinkimo kriterijumi. Todėl sienos apsaugos pareigūnų praktiką būtina suderinti ne tik tuo vieninteliu atveju, kai kelionės dokumente nėra naudojamų tuščių puslapių.

75. Be to, už išorės sienų kontrolę atsakingos valstybių narių institucijos dažniausiai nežino priežasčių, dėl kurių kelionės dokumentą išdavusi trečiosios šalies institucija jį paskelbė negaliojančiu. Pagrindinės bylos atveju šios priežastys lieka nežinomos. Tačiau kadangi negaliojimas „ištaisytas“ pateikus kelionės dokumentą, kurio galiojimo trukmė apima ilgiausią leidžiamą buvimo Sąjungoje trukmę, ir kadangi

47 — 2010 m. kovo 19 d. Sprendimas C(2010) 1620 galutinis.

48 — Šengeno vadove jau buvo nurodyta, kad tuščių puslapių pase stoka savaime nėra pagrįstas ir pakankamas pagrindas atsisakyti leisti asmeniui atvykti (žr. minėto vadovo 4.5 punktą).

49 — Žr. Vizų kodekso 18 konstatuojamąją dalį. Tačiau, kaip pažymėjo Latvijos vyriausybė, atrodo, kad Indijos piliečiui, dėl kurio iškelta pagrindinė byla, į Sąjungos teritoriją buvo leista atvykti, kai jis tokiomis pat sąlygomis atvyko prie kitų valstybių narių (ne Latvijos Respublikos) sienų.

atlikti būtini patikrinimai, ar pateiktas naujas dokumentas yra autentiškas, mano nuomone, nėra pagrindo riboti trečiosios šalies piliečiui, pateikusiam negaliojantį kelionės dokumentą ir galiojantį kelionės dokumentą, galimybės atvykti remiantis vien tuo, kad dokumentas negalioja, nes nėra naudojamų tuščių puslapių.

76. Šiaip ar taip, jeigu Komisija ir valstybės narės, kurios laikėsi jos rekomendacijų, tuo atveju, kai dokumentas negalioja, nes jame nėra tuščių puslapių, nenusprendė, kad pateikus atskirus kelionės dokumentus patikrinti buvimo šalyje trukmę tapo sunkiau, man sunku suprasti, kodėl taip turėtų būti šiuo atveju. Iš tikrųjų, kaip jau pabrėžiau, dėl chronologinio tęstinumo, užtikrinto išduodant abu Indijos piliečio pateiktus kelionės dokumentus, sienos apsaugos pareigūnai galėjo įsitikinti, kad Sąjungos teritorijoje leidžiamų būti dienų skaičius neviršytas. Galiausiai patikslinu, kad tokia galimybė neturi įtakos taikant Šengeno sienų kodekso 11 straipsnį, kuriame numatyta, kad „[j]ei trečiosios šalies piliečio kelionės dokumente nėra atvykimo spaudo, kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos gali daryti prielaidą, kad dokumento turėtojas neatitinka arba jau nebeatitinka konkrečioje valstybėje narėje taikomų buvimo trukmės sąlygų“; šią prielaidą galima paneigti.

77. Dėl visų pateiktų argumentų manau, jog Šengeno sienų kodekso 5 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad iš trečiosios šalies piliečio, privalančio turėti vizą kertant Sąjungos išorės sienas, reikalaujama galiojanti viza nebūtinai turi būti įklijuota galiojančiame kelionės dokumente ir kad minėto kodekso 5 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose nurodytos atvykimo sąlygos gali būti svarstomos atskirai, jeigu kirsdamas išorės sienas šis pilietis pateikia autentišką kelionės dokumentą, kurio galiojimo trukmė apima ilgiausią Šengeno vizos leidžiamą buvimo šalyje trukmę, ir ši viza įklijuota negaliojančiu tapusiame kelionės dokumente.

C – Dėl trečiojo prejudicinio klausimo

78. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar tuo atveju, kai pagal Šengeno sienų kodeksą ir Vizų kodeksą nereikalaujama, kad vizą privalantis turėti trečiosios šalies pilietis ją pateiktų galiojančiame kelionės dokumente, valstybės narės turi teisę šiuose abiejuose kodeksuose nustatytas atvykimo sąlygas papildyti naujomis sąlygomis.

79. Kadangi atvykimo sąlygos išvardytos Šengeno sienų kodekso 5 straipsnyje, šį straipsnį būtinai reikia aiškinti kartu su minėto kodekso 13 straipsniu, reglamentuojančiu atsisakymo leisti atvykti atvejus.

80. Taigi atvykti „[neleidžiama] [t]rečiosios šalies piliečiui, kuris neatitinka visų 5 straipsnio 1 dalyje nustatytų atvykimo sąlygų“. Apie sprendimą, kuriuo atsisakoma leisti atvykti, trečiosios šalies piliečiui pranešama suderintame blanke⁵⁰. Šiame blanke numatytos devynios atsisakymo leisti atvykti priežastys. Aštuonios priežastys siejamos su Šengeno sienų kodekso 5 straipsnio 1 dalyje nustatytais atvykimo sąlygomis⁵¹.

81. Vienintelė tiesiogiai su 5 straipsniu nesusijusi atsisakymo priežastis yra ilgiausios leidžiamos buvimo šalyje trukmės viršijimas.

82. Bet kokių atveju standartiniame blanke nenumatyta sienos apsaugos pareigūnų galimybė šiame blanke pateikiamą sąrašą papildyti kita atsisakymo priežastimi.

50 — Šengeno sienų kodekso V priedo B dalis.

51 — A ir B atsisakymo priežastys susijusios su Šengeno sienų kodekso 5 straipsnio 1 dalies a punktu. C ir D atsisakymo priežastis reikėtų sieti su minėto kodekso 5 straipsnio 1 dalies b punktu. E ir G atsisakymo priežastys susijusios su šio kodekso 5 straipsnio 1 dalies c punktu. H atsisakymo priežastis sietina su to paties kodekso 5 straipsnio 1 dalies d ir e punktais, o I atsisakymo priežastis taip pat susijusi su minėto kodekso 5 straipsnio 1 dalies e punktu.

83. Atsižvelgiant į tai, ką Teisingumo Teismas Sprendime *Koushkaki*⁵² nusprendė dėl Vizų kodekso 32 straipsnio, aplinkybė, kad Šengeno sienų kodekso 13 straipsnyje, darant nuorodą į 5 straipsnį, pateiktas priešasčių, kuriomis remiantis priimamas sprendimas atsisakyti leisti atvykti, sąrašas, ir kartu numatyta, kad atsisakymo priežastis prašymą išduoti vizą pateikusiam asmeniui turi būti pranešama būtent naudojant Šengeno sienų kodekso V priede nustatytą blanką, „patvirtina aiškinimą, jog <...> atsisakymo pagrindų sąrašas yra baigtinis“.

84. Be to, tikslui supaprastinti teisėtą keliavimą, kurio siekiama Vizų kodeksu ir kurį Teisingumo Teismas priminė minėto Sprendimo *Koushkaki* 52 punkte, būtų pakenkta, jeigu valstybės narės institucijos galėtų atsisakyti leisti atvykti trečiosios šalies piliečiui, kai šis atitinka visas Šengeno sienų kodekso 5 straipsnyje išvardytas atvykimo sąlygas ir nevirsijo ilgiausios leidžiamos buvimo šalyje trukmės.

85. Be to, kovojant su palankiausių vizų išdavimo sąlygų paieška turi būti užtikrintas suderintas atvykimo sąlygų ir atitinkamai atsisakymo leisti atvykti priešasčių taikymas⁵³.

86. Taip pat pridursiu, kad, kitaip negu minėtame Sprendime *Koushkaki*, papildomos sąlygos, kurią nustatė nacionalinės teisės aktų leidėjas, negalima palyginti su išsamiais individualių situacijų vertinimais, kurie gali būti priskiriami diskrecijai *in concreto* vertinti tam tikras atsisakymo išduoti vizas priežastis, – kaip nurodė Teisingumo Teismas, Sąjungos teisės aktų leidėjas šią diskreciją sąmoningai suteikė valstybėms narėms⁵⁴.

87. Kaip per posėdį teisingai pažymėjo Komisija, minėtame Sprendime *Koushkaki* pripažinta diskrecija negali būti pritaikyta dviem pirmosioms Šengeno sienų kodekso 5 straipsnio 1 dalyje nurodytoms atvykimo sąlygoms, kurios yra daugiau techninio pobūdžio. Todėl nacionalinės teisės aktų leidėjas ne tik neturi teisės prie minėtų sąlygų nustatyti papildomos sąlygos, bet ir juo labiau negalima teigti, kad šiuo atveju jis pasinaudojo savo diskrecija dvi pirmąsias sąlygas aiškinti taip jas siejant tarpusavyje, kad pirmąją sąlygą būtų galima patenkinti tik kartu su antrąja.

88. Taigi Šengeno sienų kodekso 5 straipsnio 1 dalį, siejant ją su šio kodekso 13 straipsniu, reikia aiškinti taip, kad valstybės narės negali nustatyti papildomų sąlygų trečiųjų valstybių piliečiams tam, kad jie gautų leidimą atvykti į Europos Sąjungos teritoriją.

V – Išvada

89. Atsižvelgdamas į visus išdėstytus argumentus, siūlau Teisingumo Teismui į *Administrativā apgabaltiesa* pateiktus prejudicinius klausimus, kurių tvarką pakeičiau, atsakyti taip:

1. Sprendimas dėl Šengeno vizos negaliojimo gali būti priimtas tik 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 810/2009, nustatančio Bendrijos vizų kodeksą (Vizų kodeksas), 34 straipsnyje aprašytomis sąlygomis; bet koku atveju jį priimti yra kompetentingos tik valstybių narių institucijos. Taigi vien tai, kad kelionės dokumentas, kuriame įklijuota Šengeno viza, tapo negaliojantis, negali turėti įtakos pačios vizos galiojimui.
2. 2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 562/2006, nustatantis taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Bendrijos kodeksą (Šengeno sienų kodeksas), turi būti aiškinamas taip, kad vizą privalantis turėti trečiosios šalies pilietis, kuris prie Europos Sąjungos išorės sienų atvyksta turėdamas negaliojantį kelionės dokumentą, tačiau turėdamas galiojančią vizą ir galiojantį kelionės dokumentą, kuriame nėra vizos, atitinka minėto

52 — EU:C:2013:862, 38 punktas.

53 — Pagal analogiją žr. Sprendimą *Koushkaki* (EU:C:2013:862, 53 punktas).

54 — Žr. Sprendimo *Koushkaki* 56 ir paskesnius punktus (EU:C:2013:862).

kodekso 5 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose nustatytas atvykimo sąlygas, jeigu naujo kelionės dokumento galiojimo trukmė iš tikrųjų apima Šengeno vizos leidžiamą ilgiausią buvimo šalyje trukmę.

3. Šengeno sienų kodekso 5 straipsnio 1 dalį, siejant ją su šio kodekso 13 straipsniu, reikia aiškinti taip, kad valstybės narės negali nustatyti papildomų sąlygų trečiųjų valstybių piliečiams tam, kad jie gautų leidimą atvykti į Europos Sąjungos teritoriją.